

Anonymizované znění

Překlad

C-461/22 – 1

Věc C-461/22

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

12. července 2022

Předkládající soud:

Landgericht Hannover (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

28. června 2022

Stěžovatel:

MK

Odpůrce v řízení o stížnosti:

WB

Landgericht

Hannover (*Zemský soud v Hannoveru*)

Usnesení

17 T 19/22

511 C 8608/21

Amtsgericht Hannover (*okresní soud v Hannoveru*)

ve věci stížnosti

MK, [omissis]

– stěžovatel –

[omissis]

proti

právnímu zástupci WB, [omissis]

– odpůrce v řízení o stížnosti –

Landgericht Hannover – 17. občanskoprávní senát – [omissis] dne 28. června 2022 rozhodl:

1. Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě čl. 267 odst. 1, odst. 2 SFEU předkládá k rozhodnutí tato otázka:

Je zákonem ustanovený opatrovník, který vykonává svou činnost profesionálně, správcem ve smyslu čl. 4 bodu 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů – GDPR)?

Musí tato osoba poskytovat tuto informaci podle článku 15 GDPR?

2. Řízení se přerušuje do rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie o předběžné otázce.

3. Toto usnesení nelze napadnout.

Odůvodnění

1. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je předložena na základě čl. 267 odst. 1, odst. 2 SFEU.

a) Základem řízení o žádosti o předběžné otázce je tento skutkový stav:

Žalobce narozený v roce 1996 má opatrovníka. Oblast péče o majetek nemohl samostatně vnímat, takže Amtsgericht (okresní soud) ustanovil v rámci opatrovnického řízení jako opatrovníka žalovaného. Důvodem byla skutečnost, že žalobce byl nemocný. Jeho byt byl plný odpadků, nestaral se už o doručenou poštu a nemohl už ani vést svou firmu. V bytě nebylo možné nalézt ani doklady ani cennosti, takže žalobce neměl žádný majetek. Žije v domě s pečovatelskou službou a od domova dostává vyplacené kapesné.

Mezitím byl žalobce zbaven výkonu funkce a byl stanoven jiný profesionální opatrovník. Žalobce požaduje informaci o svých osobních údajích, které jsou uloženy podle článku 15 GDPR a konečnou fakturu ve smyslu § 1890 BGB (*Bürgerliches Gesetzbuch* – občanský zákoník). Amtsgericht (okresní soud) vyhověl žádosti o poskytnutí pomoci s náklady řízení pouze v tom rozsahu, v němž má za to, že předložení konečné faktury má šanci na úspěch. Žalovaný působí jako advokát.

K nároku podle článku 15 GDPR uvedl:

V souvislosti s nárokem na informaci podle GDPR uplatňovaném v návrhu žaloby ze dne 1. listopadu 2021, který je uveden v bodě 1, bylo nutné žádost o schválení pomoci s náklady řízení zamítnout, protože žadatel neměl nárok podle článku 15 GDPR vůči odpůrci jakožto svému bývalému opatrovníkovi.

Profesionální opatrovník není správcem ve smyslu čl. 4 bodu 7 GDPR [omissis]. Krom toho GDPR upravuje vztah mezi subjektem údajů a správcem, pokud se zpracovávají osobní údaje podle čl. 4 bodu 1 GDPR. Právní zástupce je podle § 1902 BGB zákonným zástupcem subjektu údajů, jak před soudy, tak i mimosoudně. Osobní údaje tak mohou být zpracovávány prostřednictvím opatrovníka tedy ve jménu opatrovance samého a nikoli ve „vztahu zástupce a subjektu údajů jako dvou protějšků“, viz AG Altötting (okresní soud v Altöttingu), usnesení ze dne 4. června 2018, spisová značka XVII 0266/05, XVII 266/05, citováno podle juris. Je tedy třeba vycházet z toho, že žadatel již sám disponuje podstatnými informacemi, protože má znalost o ustanovení opatrovníka, a tedy rovněž o oblasti úkolů, respektive příslušných činnostech opatrovníka [omissis].

Proti usnesení Amtsgericht (okresní soud) podal žalobce stížnost, a proto je povolán k rozhodnutí Landgericht (zemský soud).

b) Znění vnitrostátního ustanovení (aa) použitelného na případ a relevantní vnitrostátní judikatura (bb) jsou uvedena takto:

aa)

Občanský zákoník

§ 1896 Podmínky

(1) Nemůže-li plnoletá osoba na základě psychického onemocnění nebo tělesného, mentálního nebo duševního postižení zcela nebo zčásti vyřizovat své záležitosti, ustanoví tak opatrovnický soud na její žádost nebo z moci úřední pro ni opatrovníka. Žádost může podat rovněž osoba s omezenou způsobilostí k právním úkonům. Pokud plnoletá osoba nemůže vyřizovat své záležitosti na základě tělesného postižení, může být ustanoven opatrovník pouze na žádost plnoleté osoby, ledaže tato osoba nemůže projevit svou vůli.

(1a) Opatrovník nesmí být ustanoven proti svobodné vůli plnoleté osoby.

(2) Opatrovník může být ustanoven pouze pro okruhy úkolů, v nichž je nezbytné opatrovnictví. Opatrovnictví není nezbytné, pokud záležitosti plnoleté osoby může obstarávat stejně dobře zmocněnec, který nepatří k osobám označeným v § 1897 odst. 3, nebo prostřednictvím další pomoci, u které není ustanoven zákonný zástupce.

(3) Jako okruh úkolů může být určeno rovněž i uplatňování práv opatrovance vůči jeho zmocněnci.

(4) Rozhodnutí o telekomunikaci opatrovance a přebírání, otevírání a zastavování pošty jsou zahrnuty do okruhu úkolů pouze tehdy, pokud to soud výslovně nařídil.

§ 1897 Ustanovení fyzické osoby

(1) Opatrovnický soud ustanoví za opatrovníka fyzickou osobu, která je vhodná k právnímu obstarávání záležitosti opatrovance v okruhu soudně určených úkolů a k osobní péči o něj v rozsahu, který je pro to nezbytný.

(2) Pracovník spolku opatrovníků uznávaného podle § 1908f, který ve spolku působí výlučně nebo zčásti jako opatrovník (opatrovník spolku), může být ustanoven [opatrovníkem] jen za souhlasu spolku. Obdobné platí pro pracovníka orgánu příslušného pro opatrovnické záležitosti, který v tomto orgánu působí výlučně nebo zčásti jako opatrovník (opatrovník orgánu).

(3) Opatrovníkem nesmí být ustanoven ten, kdo je ubytován nebo bydlí v ústavu, domově nebo jiném zařízení, ve kterém bydlí plnoletá osoba, [a ten], kdo je v závislém vztahu nebo v jiném úzkém vztahu.

(4) Navrhne-li plnoletá osoba osobu, která může být ustanovena opatrovníkem, je třeba tomuto návrhu vyhovět, pokud to neodporuje nejlepšímu zájmu plnoleté osoby. Navrhne-li určitou osobu neustanovit, tak je třeba to zohlednit. Věty 1 a 2 se vztahují i na návrhy, které plnoletá osoba uplatňuje před opatrovnickým soudem, ledaže na těchto návrzích zjevně nechce trvat.

(5) Nenavrhne-li plnoletá osoba nikoho, kdo může být ustanoven opatrovníkem, je namíste přihlédnout u výběru opatrovníka k příbuzenským a jiným osobním vazbám plnoleté osoby, zejména a k vazbám k rodičům, k dětem, k manželům nebo životním partnerům, jakož i k riziku konfliktu zájmů.

(6) Kdo vykonává opatrovnictví v rámci své profesní činnosti, má být ustanoven opatrovníkem pouze tehdy, pokud není k dispozici žádná jiná vhodná osoba, která je připravena k dobrovolnému vedení opatrovnictví. Jsou-li opatrovníkovi známy skutečnosti, ze kterých vyplývá, že pro plnoletou osobu může být opatrovníkem jedna nebo více vhodných osob mimo profesionální opatrovníky, musí to soudu sdělit.

(7) Je-li osoba ustanovena opatrovníkem za podmínek odstavce 6 první věty nejprve v obvodu opatrovnického soudu, soud má předtím vyslechnout příslušný orgán o vhodnosti zvoleného opatrovníka a o zjištěních, která je třeba učinit podle § 1 odst. 1 první věty druhé alternativy Vormünder- und Betreuervergütungsgesetz (zákon o opatrovnictví a o odměně opatrovníkovi). Příslušný orgán má požádat danou osobu, aby předložila výpis z rejstříku trestů a registru dlužníků.

(8) Je-li ustanovena osoba za podmínek odstavce 6 první věty, musí uvést počet a rozsah péče, kterou profesionálně poskytuje.

§ 1901 Rozsah opatrovnictví, povinnosti opatrovníka

(1) Opatrovnictví zahrnuje všechny činnosti, které jsou nezbytné, aby byly právně obstarány záležitosti opatrovance podle kritéria těchto ustanovení.

(2) Opatrovník musí obstarávat záležitosti opatrovance tak, jak to odpovídá nejlepšímu zájmu opatrovance. K nejlepšímu zájmu opatrovance patří i možnost, aby si v rámci svých schopností utvářel svůj život podle svých vlastních přání a představ.

(3) Opatrovník musí vyhovět přání opatrovance, pokud to neodporuje jeho nejlepšímu zájmu a lze to od opatrovníka očekávat. To platí i pro přání, která opatrovanec vyjádřil před ustanovením opatrovníka, ledaže na těchto přáních zřetelně nechce trvat. Než opatrovník vyřídí důležité záležitosti, probere je s opatrovancem, pokud to není v rozporu s jeho nejlepším zájmem.

(4) Opatrovník musí v rámci okruhu svých úkolů přispívat k tomu, aby využíval možnosti k odstranění nemoci nebo postižení opatrovance, jejich vyléčení, aby bránil jejich zhoršení nebo mínil jejich důsledky. Vykonává-li se opatrovnictví profesionálně, musí opatrovník ve vhodných případech na příkaz soudu na začátku opatrovnictví vytvořit plán opatrování. V plánu opatrování je nutno představit cíle opatrování a opatření, která je třeba přijmout k jejich dosažení.

(5) Jsou-li opatrovníkovi známy skutečnosti, které umožňují zrušení opatrovnictví, musí to opatrovník sdělit opatrovnickému soudu. Totéž platí pro skutečnosti, které umožňují omezení okruhu úkolů nebo vyžadují jejich rozšíření, ustanovení dalšího opatrovníka nebo ustanovení výhrady souhlasu (§ 1903).

§ 1902 Zastupování opatrovance

Opatrovník zastupuje opatrovance soudně i mimosoudně v jeho [určeném] okruhu úkolů.

bb)

Rozhodnutí soudu k této otázce není známo. Amtsgericht Altötting (okresní soud v Altöttingu) rozhodl ohledně otázky, zda opatrovník může souhlasit, takto:

„GDPR upravuje v zásadě vztah mezi fyzickou osobou („subjektem údajů“) a „správcem“, jsou-li zpracovávány osobní údaje (článek 4 GDPR). Právní zástupce je však podle německých právních předpisů sám zástupcem subjektu údajů a jedná jeho jménem, § 1902 BGB. Osobní údaje se tedy podle konstrukce právních předpisů o opatrovnictví zpracovávají ve jménu opatrovance, nikoli však

ve vztahu opatrovníka a opatrovance jako dvou protějšků. Bez ohledu na to podle článku GDPR není zpracování legální pouze tehdy, pokud existuje souhlas (čl. 6 odst. 1 s. 1 písm. a)), nýbrž i tehdy, pokud (písm. c)) je zpracování nezbytné pro splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje. Jedná-li opatrovník jako právní zástupce svého subjektu údajů, plní tak přitom své právní povinnosti, kterým podléhá na základě svého ustanovení opatrovníkem podle právních předpisů o opatrovnictví. Zčásti k tomu budou opatrovnictví a s tím spojené zpracovávání dat (písm. d)) nezbytné „pro ochranu životně důležitých zájmů subjektu údajů nebo jiné fyzické osoby“. Není třeba se uchýlovat k hledisku (písm. f)) „oprávněných zájmů“, které je v současnosti mediálně často používáno.

Pokud je opatrovník ustanoven z osobního okruhu subjektu údajů, mohla by zřejmě tato činnost spadat do čl. 2 odst. [2] písm. c) GDPR v rámci domácích činností, nehledě na skutečnost, že ustanovením opatrovníka se zakládá zákonný vztah. Jeví se jako sporné, zda to platí i pro profesionálního opatrovníka, který je zároveň advokátem.

Amtsgericht Hannover (okresní soud v Hannoveru) se připojuje k mínění Amtsgericht Altötting (okresní soud v Altöttingu), že v rámci zastoupení chybí „vztah dvou protějšků“. Vzhledem k tomu, že ustanovením opatrovníka soudem je tím založen právní závazkový vztah a rovněž zastupovaný má vůči svému zástupci příslušná práva a povinnosti v rámci právních předpisů o zakázkách, které jsou ještě konkretizovány pro opatrovnictví v §§ 1897 a násl. BGB, jeví se jako stěží odůvodněné, aby opatrovník neměl být povinnou osobou GDPR. Široké chápání výlučně osobní nebo rodinné činnosti by to nicméně mohlo odůvodnit.

[omissis] [vnitrostátní procesně-právní předpisy týkající se přerušení řízení a nenapadnutelnosti tohoto usnesení]

[omissis]

Hannover, 28.06.2022

[omissis] [údaj o vyhotovení]